

รายงานการวิเคราะห์ความเสี่ยงของการดำเนินงานหรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต หรือผลประโยชน์ทับซ้อน กรมสุขภาพจิต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ ปัจจุบันการทุจริตในประเทศไทยมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เห็นได้จากดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruptions Perceptions Index : CPI) ในช่วงที่ผ่านมา คะแนนของประเทศไทยอยู่ในระดับต่ำกว่า ๕๐ คะแนนมาตลอด โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ประเทศไทยมีระดับคะแนน CPI ๓๖ คะแนน โดยอยู่ในลำดับที่ ๑๐๔ จาก ๑๘๐ ประเทศ ส่งผลถึงภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นต่อต่างชาติที่มีต่อประเทศไทย และจากยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) ได้กำหนดเป้าประสงค์ในการเพิ่มระดับของค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ของประเทศไทยสูงกว่าร้อยละ ๕๐ และเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ได้นำเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) มาใช้ในการประเมินการดำเนินงานของส่วนราชการ ซึ่งเป็นเกณฑ์ประเมินผลที่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐยกระดับให้โปร่งใสและต่อต้านการทุจริตในองค์กร โดยการสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการให้ความรู้ตามคู่มือประมวลจริยธรรมเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนแก่เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน

๑.๒ การมีผลประโยชน์ทับซ้อนถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคลโดยการละเมิดต่อกฎหมายหรือจริยธรรม โดยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลางและความเป็นธรรม จนส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะของส่วนรวมและผลประโยชน์หลักขององค์กร หน่วยงาน สถาบันและสังคมต้องสูญเสียไปโดยผลประโยชน์ที่เสียไปอาจอยู่ในรูปแบบของผลประโยชน์ทางการเงิน คุณภาพการให้บริการ ความเป็นธรรมในสังคม รวมถึงคุณค่าอื่น ๆ อย่างไรก็ตามท่ามกลางผู้ที่จงใจกระทำความผิด ยังพบผู้กระทำความผิดโดยไม่เจตนาหรือไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอีกเป็นจำนวนมาก จนนำไปสู่การถูกกล่าวหา ร้องเรียนเรื่องทุจริตหรือถูกกลโกงทางอาญา ผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interest : COI) เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพตติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้น และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ

๑.๓ การป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น ในเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (ITA) จึงได้มีการประเมินในด้านการต่อต้านการทุจริตในองค์กรเกี่ยวกับการดำเนินงานเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนของหน่วยงาน ให้มีการดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน เพื่อกำหนดเป็นมาตรการในการป้องกันการทุจริต การบริหารงานที่โปร่งใสและตรวจสอบได้กรมสุขภาพจิต จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในกรมสุขภาพจิต และกำหนดมาตรการ กลไกหรือแนวทางในการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนของกรมสุขภาพจิตด้วย

๑.๔ แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕) ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ ด้านการป้องกันปราบปราม ได้กำหนดให้ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ดำเนินการวางระบบการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการเป็นประจำทุกปี และรายงานผลการปฏิบัติต่อผู้บังคับบัญชา หรือตามระยะเวลาที่กำหนด ตามมาตรการหรือแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ ฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้น

มิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้ เป็นไปตามมติคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๖๓ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ที่เห็นชอบแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินการเรื่องการประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นไปทิศทางเดียวกัน นำไปสู่การกำหนดมาตรการในการป้องกันการทุจริต

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests) หมายถึง ความทับซ้อนกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน กับผลประโยชน์สาธารณะที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งเป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ มีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่และได้ใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัว โดยก่อให้เกิดผลเสียต่อผลประโยชน์ส่วนรวม มีหลากหลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่ในรูปแบบของตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ใช่ในรูปตัวเงินหรือทรัพย์สินที่มีลักษณะอื่น ๆ อาทิ การแต่งตั้งพรรคพวกให้มาดำรงตำแหน่งในหน่วยงาน หรือตัดสินใจให้ญาติพี่น้องหรือพวกพ้องเข้ามามีส่วนร่วมในประโยชน์สาธารณะโดยมิชอบ ทำให้ส่งผลเสียต่อส่วนรวม

การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่ระบบในการบริหารจัดการ และการควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ประเภทของความเสี่ยง แบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ คือความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ไม่เหมาะสม รวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบาย เป้าหมายกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากรและสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กร

๒) ความเสี่ยงด้านการเงิน คือความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณและการเงิน เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอ และไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น สืบเนื่องจากการขาดการจัดหาข้อมูล การวิเคราะห์ การวางแผน การควบคุมและการจัดทำรายงานเพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงินดังกล่าว

๓) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน คือความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือผลการปฏิบัติงาน โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากกระบวนการภายในขององค์กร/กระบวนการเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้/บุคลากร/ความเพียงพอของข้อมูล ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร

๔) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ความไม่ทันสมัยหรือความไม่ครอบคลุมกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุมการดำเนินงาน

สาเหตุของการเกิดความเสี่ยง อาจเกิดจากปัจจัยหลัก ๒ ปัจจัย คือ

๑) ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร และการเปลี่ยนแปลงระบบงาน ความเชื่อถือได้ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง การควบคุมกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบหรือข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

๒) ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนทางเทคโนโลยี หรือภาพการแข่งขัน สภาพแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน จึงหมายถึงกระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัย และควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดเหตุ หรือโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ อันเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการทุจริต กล่าวคือ ยังมีสถานการณ์สภาพการณ์ของการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวมมากเท่าใดก่อให้เกิดหรือนำไปสู่การทุจริตมากเท่านั้น

๒. การวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เกี่ยวกับการทุจริตในความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

กองบริหารทรัพยากรบุคคล โดยกลุ่มงานคุ้มครองจริยธรรม ได้ศึกษาความเสี่ยงการทุจริตตามคู่มือแนวทางการวิเคราะห์ความเสี่ยงของกระทรวงสาธารณสุขรวมถึงปัญหาและแนวโน้มโอกาสในการเกิดการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐของกรมสุขภาพจิตจากรายงานผลการตรวจสอบภายในของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ พบความเสี่ยงใการเกิดการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ โดยพิจารณาจากรายงานผลการตรวจสอบภายในภาพรวมของกรมสุขภาพจิต ดังนี้

๓. ตารางที่ ๑ ระบุประเภทความเสี่ยงและสถานะความเสี่ยง

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต *		สถานะความเสี่ยง **			
		Know Factor	Unknow Factor	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๑	กระบวนการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบ ๑.๑ ไม่มีใบส่งของแนบประกอบการเบิกจ่าย ๑.๒ เอกสารประกอบการจัดซื้อจัดจ้างไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ๑.๓ การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปฝึกอบรม/สัมมนาไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้อง ตามระเบียบ ๑.๔ การเบิกจ่ายโครงการไม่ถูกต้องตามระเบียบ	✓					✓
๒	กระบวนการบริหารคลังยาและเวชภัณฑ์ที่มีไขยา ๒.๑ แบบฟอร์มใบเบิกในส่วนของผู้เบิก หัวหน้าฝ่าย/กลุ่มงานผู้เบิก ไม่ได้ลงชื่อแต่ใช้การพิมพ์ชื่อ ๒.๒ ใบเบิกบางฉบับหน่วยงานผู้เบิกไม่ได้ลงชื่อผู้ตรวจรับ (วัสดุการแพทย์) ๒.๓ ไม่ได้จัดทำใบเบิกเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการเบิก ๒.๔ ใบอนุมัติจ่ายเวชภัณฑ์ไม่มีการลงชื่อผู้อนุมัติเบิก ๒.๕ ไม่ได้จัดทำบัญชีคุมยา และเวชภัณฑ์ที่มีไขยา และ/หรือไม่ได้จัดทำ Stock card แนบกับตัวยาในคลัง ๒.๖ ไม่ได้จัดทำแผนการจัดซื้อยา ตามที่ระเบียบกำหนด ๒.๗ ยาหมดอายุ ยังไม่ได้ดำเนินการจำหน่าย	✓					✓

ที่	โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต*		สถานะความเสี่ยง**			
		Know Factor	Unknow Factor	เขียว	เหลือง	ส้ม	แดง
๓	<p>กระบวนการบริหารราชการ</p> <p>๓.๑ ไม่ได้จัดทำใบขออนุญาตใช้รถ และบันทึกการใช้รถ</p> <p>๓.๒ เลขไม่ลืบบันทึกการใช้รถกับรายงานการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงไม่สัมพันธ์กัน</p> <p>๓.๓ ราชการของหน่วยงานบางคันติดตราส่วนราชการเป็นสติ๊กเกอร์ ไม่ได้พ่นสีตราเครื่องหมายประจำของกรมสุขภาพจิต</p> <p>๓.๔ มีการจัดทำทะเบียนควบคุมการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง แต่การบันทึกยังไม่ครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน</p>	✓					✓
๔	<p>กระบวนการบริหารงบประมาณและแผนปฏิบัติการประจำปี</p> <p>๔.๑ เงินงบประมาณเหลือจ่าย ยังไม่ได้จัดทำเอกสารแจ้งคืนเงินกลับกรมสุขภาพจิต</p> <p>๔.๒ รายงานผลการใช้จ่ายเงินในแผน ผลการดำเนินงานไม่ได้ปรับให้ตรงกัน</p> <p>๔.๓ กรณีปรับแผนฯ ไม่พบหลักฐานหนังสือแจ้งกองยุทธศาสตร์และแผนงาน และหนังสือขออนุมัติปรับแผนการดำเนินงานต่อผู้อำนวยการก่อนดำเนินการ</p> <p>๔.๔ เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ มีการจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานโครงการ แต่ไม่ได้สรุปเรื่องการใช้จ่ายเงินในโครงการ และไม่ได้นำเสนอผู้อำนวยการทุกโครงการ</p> <p>๔.๕ ไม่ได้ขออนุมัติตัวบุคคลผู้เข้าร่วมโครงการ</p>	✓			✓		
๕	<p>กระบวนการควบคุมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>๕.๑ ไม่ได้จัดทำแผนบำรุงรักษาดูแลเครื่องคอมพิวเตอร์</p> <p>๕.๒ ไม่ได้จัดทำแผนแก้ไขปัญหาจากสถานการณ์ความไม่แน่นอน และภัยพิบัติที่อาจเกิดกับระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ (IT Contingency Plan)</p> <p>๕.๓ ยังไม่มีการกำหนดสิทธิในการใช้โปรแกรมระบบงานคอมพิวเตอร์แก่ผู้ใช้งานอย่างเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ</p>	✓			✓		

หมายเหตุ *

Know Factor เป็นความเสี่ยงทางพฤติกรรมที่รับรู้ว่าจะเกิดมาก่อน คาดหมายว่ามีโอกาสที่จะเกิดซ้ำ มีประวัติอยู่แล้ว

Unknow Factor เป็นความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิดขึ้นหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด

หมายเหตุ **

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียดดังนี้

- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถให้ความรอบคอบระมัดระวัง ในระหว่าง

ปฏิบัติงานตามปกติควบคุมดูแลได้

- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หน่วยงาน ภายในองค์กร มีหลายขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจเข้าควบคุม ข้ามหน่วยงานตามหน้าที่ปกติ

- สถานะสีแสด : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จัก ไม่สามารถตรวจสอบได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิด หรือสม่ำเสมอ

๔. ตารางที่ ๒ ระดับความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน (Risk level matrix) และระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

กรมสุขภาพจิต กำหนดระดับความเสี่ยง (Risk level matrix) โดยนำโอกาส/ความเสี่ยงการทุจริตที่มีสถานะความเสี่ยงระดับสูงจนถึงความเสี่ยงระดับสูงมาก **ที่เป็นสีแดง** จากตารางที่ ๑ มาทำการหาค่าความเสี่ยงรวม ซึ่งได้จาก **ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวังที่มีค่า ๑-๓ คูณด้วยระดับความรุนแรงของผลกระทบที่มีค่า ๑- ๓** ค่า ๑-๓ โดยมีเกณฑ์ในการให้ค่า ดังนี้

ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนหลักที่สำคัญของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่ากิจกรรมหรือขั้นตอนนั้น เป็น **MUST** หมายถึงมีความจำเป็นสูงของการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริตที่ต้องทำการป้องกันไม่ได้ ดำเนินการไม่ได้ ค่าของ **MUST** คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๓ หรือ ๒

- ถ้าเป็นกิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็นกิจกรรม หรือขั้นตอนรองของกระบวนการนั้น ๆ แสดงว่าว่า กิจกรรมหรือขั้นตอนนั้นเป็น **SHOULD** หมายถึงมีความจำเป็นต่ำในการเฝ้าระวังความเสี่ยงการทุจริต ค่าของ **SHOULD** คือ ค่าที่อยู่ในระดับ ๑ เท่านั้น

ที่	ขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง ๑ ๒ ๓	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ ๑ ๒ ๓	ค่าความเสี่ยงรวม = จำเป็น X รุนแรง	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก MUST ๓ ๒	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง SHOULD ๑
๑	กระบวนการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง และการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบ ๑.๑ ไม่มีใบส่งของแนบประกอบการเบิกจ่าย ๑.๒ เอกสารประกอบการจัดซื้อจัดจ้างไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ๑.๓ การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปฝึกอบรม/สัมมนา ไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้อง ตามระเบียบ ๑.๔ การเบิกจ่ายโครงการไม่ถูกต้องตามระเบียบ	๓	๓	๙	๓	-

ที่	ขั้นตอนย่อยที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน	ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง ๑ ๒ ๓	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ ๑ ๒ ๓	ค่าความเสี่ยงรวม = จำเป็น X รุนแรง	กิจกรรมหรือขั้นตอนหลัก MUST ๓ ๒	กิจกรรมหรือขั้นตอนรอง SHOULD ๑
๒	<p>กระบวนการบริหารคลังยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา</p> <p>๒.๑ แบบฟอร์มใบเบิกในส่วนของผู้เบิก หัวหน้าฝ่าย/กลุ่มงานผู้เบิก ไม่ได้ลงชื่อแต่ใช้การพิมพ์ชื่อ</p> <p>๒.๒ ใบเบิกบางฉบับหน่วยงานผู้เบิกไม่ได้ลงชื่อผู้ตรวจรับ (วัสดุการแพทย์)</p> <p>๒.๓ ไม่ได้จัดทำใบเบิกเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการเบิก</p> <p>๒.๔ ใบอนุมัติจ่ายเวชภัณฑ์ไม่มีการลงชื่อผู้อนุมัติเบิก</p> <p>๒.๕ ไม่ได้จัดทำบัญชีคุมยา และเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา และ/หรือไม่ได้จัดทำ Stock card แนบกับตัวยาในคลัง</p> <p>๒.๖ ไม่ได้จัดทำแผนการจัดซื้อยา ตามที่ระเบียบกำหนด</p> <p>๒.๗ ยาหมดอายุ ยังไม่ได้ดำเนินการจำหน่าย</p>	๓	๓	๙	๓	-
๓	<p>กระบวนการบริหารรถราชการ</p> <p>๓.๑ ไม่ได้จัดทำใบขออนุญาตใช้รถ และบันทึกการใช้รถ</p> <p>๓.๒ เลขไมล์ในบันทึกการใช้รถกับรายงานการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงไม่สัมพันธ์กัน</p> <p>๓.๓ รถราชการของหน่วยงานบางคันติดตราส่วนราชการเป็นสติ๊กเกอร์ ไม่ได้พ่นสีตราเครื่องหมายประจำของกรมสุขภาพจิต</p> <p>๓.๔ มีการจัดทำทะเบียนควบคุมการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง แต่การบันทึกยังไม่ครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน</p>	๓	๓	๙	๓	-

๕. การประเมินควบคุมความเสี่ยง

๕.๑ ระดับความรุนแรงของผลกระทบตาม Balanced Scorecard

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	๑	๒	๓
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาควิชาเครือข่าย		X	X
ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial		X	X
ผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User		X	X
ผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process	X	X	
ผลกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth	X	X	

ระดับความรุนแรงของผลกระทบ มีแนวทางในการพิจารณา ดังนี้

- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย Stakeholders รวมถึงหน่วยงานกำกับดูแล พันธมิตร ภาควิชาเครือข่าย ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นเกี่ยวข้องกับ ผลกระทบทางการเงิน รายได้ลด รายจ่ายเพิ่ม Financial ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นมีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ กลุ่มเป้าหมาย Customer/User ค่าอยู่ที่ ๒ หรือ ๓
- กิจกรรมหรือขั้นตอนการปฏิบัติงานนั้นมีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน Internal Process หรือกระทบด้านการเรียนรู้ องค์ความรู้ Learning & Growth ค่าอยู่ที่ ๑ หรือ ๒

๕.๒ การประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk-Control Matrix Assessment)

กรมสุขภาพจิต นำค่าความเสี่ยง (ความจำเป็นของการเฝ้าระวัง X ระดับความรุนแรงของผลกระทบ) รวมจากตารางที่ ๒ มาทำการประเมินการควบคุมภายในกระบวนการต่าง ๆ ว่าอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับคุณภาพการจัดการ ได้แก่ คุณภาพการจัดการ สอดส่อง และเฝ้าระวังในงานปกติ กำหนดเกณฑ์คุณภาพการจัดการ แบ่งเป็น ๓ ระดับ ดังนี้

- ระดับดี** จัดการได้ทันที ทุกครั้งที่เกิดความเสี่ยง ไม่กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงาน
องค์กรไม่มีผลเสียหายทางการเงิน ไม่มีรายจ่ายเพิ่ม
- ระดับพอใช้** จัดการได้โดยส่วนใหญ่ มีบางครั้งยังจัดการไม่ได้ กระทบถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบ
ผลงานองค์กรแต่ยอมรับได้ มีความเข้าใจ
- ระดับอ่อน** จัดการไม่ได้ หรือได้เพียงส่วนน้อย การจัดการเพิ่มเกิดจากรายจ่าย มีผลกระทบ
ถึงผู้ใช้บริการ/ผู้รับมอบผลงานและยอมรับไม่ได้ ไม่มีความเข้าใจ

๕.๓ ตารางที่ ๓ ตารางแสดงการประเมินการควบคุมความเสี่ยง

กรมสุขภาพจิต ได้นำประเด็นระดับความรุนแรงของผลกระทบ (๕.๑) และการประเมินก่อนควบคุมความเสี่ยง (๕.๒) และนำมาการวิเคราะห์การประเมิน การควบคุมความเสี่ยง ดังนี้

กระบวนการที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน	คุณภาพการจัดการ	ค่าประเมินการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต		
		ค่าความเสี่ยงระดับต่ำ	ค่าความเสี่ยงระดับปานกลาง	ค่าความเสี่ยงระดับสูง
กระบวนการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบ	พอใช้	-	-	สูง (๙)
กระบวนการบริหารคลังยาและเวชภัณฑ์ที่มีโซเชีย	พอใช้	-	-	สูง (๙)
กระบวนการบริหารรถราชการ	พอใช้	-	-	สูง (๙)

๖. แผนบริหารความเสี่ยง

กรมสุขภาพจิต คัดเลือกความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่ในกระบวนการต่าง ๆ ที่มีค่าความเสี่ยงระดับสูง (๙) จากการประเมินการควบคุมความเสี่ยง (Risk-Control Matrix Assessment) ตารางที่ ๓ ในช่องค่าความเสี่ยงระดับสูง (๙) มาจัดจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ดังนี้

ชื่อแผนบริหารความเสี่ยงความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔.....

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๑	<p>กระบวนการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างและการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบ</p> <p>๑.๑ ไม่มีใบส่งของแนบประกอบการเบิกจ่าย</p> <p>๑.๒ เอกสารประกอบการจัดซื้อจัดจ้างไม่ครบถ้วนไม่ถูกต้อง</p> <p>๑.๓ การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปฝึกอบรม/สัมมนา ไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้องตามระเบียบ</p> <p>๑.๔ การเบิกจ่ายโครงการไม่ถูกต้องตามระเบียบ</p>	<p>๑. จัดการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านบริหารงานคลัง(ด้านการเงินบัญชีและพัสดุ) เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการบริหารงานงบประมาณ การตรวจเอกสารเบิกจ่าย รวมถึงการบริหารงานด้านจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานร่วมกัน</p> <p>๒. มีการรวบรวมระเบียบที่เกี่ยวข้อง และจัดทำคู่มือฉบับย่อเพื่อแจกจ่ายให้กับผู้ปฏิบัติงาน</p> <p>๓. เพิ่มการควบคุม และตรวจสอบการทำงาน กำกับติดตามโดยหัวหน้ากลุ่มงาน/ฝ่าย</p> <p>๔. ผู้บริหารของหน่วยงาน เน้นย้ำความสำคัญของการควบคุมภายใน การควบคุมความเสี่ยง การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างแรงจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่ และบทลงโทษสำหรับผู้ละเลยการปฏิบัติหน้าที่</p> <p>๕. มีระบบการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การป้องกันการทุจริตด้วยการควบคุมภายใน</p> <p>๖. จัดทำแนวทางปฏิบัติด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และการเบิกจ่ายที่ถูกต้องตามระเบียบ</p> <p>๗. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ช่องทางการร้องเรียน</p>

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
๒	<p>กระบวนการบริหารคลังยาและเวชภัณฑ์ที่มีโซยา</p> <p>๒.๑ แบบฟอร์มใบเบิกในส่วนของผู้เบิก หัวหน้าฝ่าย/กลุ่มงานผู้เบิก ไม่ได้ลงชื่อแต่ใช้การพิมพ์ชื่อ</p> <p>๒.๒ ใบเบิกบางฉบับหน่วยงานผู้เบิกไม่ได้ลงชื่อผู้ตรวจรับ (วัสดุการแพทย์)</p> <p>๒.๓ ไม่ได้จัดทำใบเบิกเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการเบิก</p> <p>๒.๔ ใบอนุมัติจ่ายเวชภัณฑ์ไม่มีการลงชื่อผู้อนุมัติเบิก</p> <p>๒.๕ ไม่ได้จัดทำบัญชีคุมยา และเวชภัณฑ์ที่มีโซยา และ/หรือไม่ได้จัดทำ Stock card แนบกับตัวยาในคลัง</p> <p>๒.๖ ไม่ได้จัดทำแผนการจัดซื้อยา ตามที่ระเบียบกำหนด</p> <p>๒.๗ ยาหมดอายุ ยังไม่ได้ดำเนินการจำหน่าย</p>	<p>๑. กำชับให้มีการจัดทำบัญชียาและเวชภัณฑ์ที่มีโซยาให้ครบทุกรายการ และบันทึกให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้ถูกต้องตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐</p> <p>๒. กำชับให้การเบิกยาและเวชภัณฑ์ที่มีโซยาทุกครั้ง ต้องมีใบเบิกเพื่อเป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายออกจากคลัง เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.๒๕๖๐</p> <p>๓. หน่วยงานต้องเพิ่มกิจกรรมควบคุมภายในเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการที่วัสดุคงคลัง กับบัญชีคุมวัสดุ เพื่อให้มียอดคงเหลือถูกต้องตรงกัน หากมีข้อผิดพลาดจะได้ค้นหาสาเหตุเพื่อแก้ไขและป้องกันมิให้เกิดความเสี่ยงดังกล่าวอีก และในการสอบทานต้องจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อแสดงให้เห็นการตรวจสอบจริง</p> <p>๔. หน่วยงานเพิ่มการสุ่มตรวจนับยาและเวชภัณฑ์ที่มีโซยา โดยหัวหน้ากลุ่มงานหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย โดยความถี่ในการสุ่มตรวจให้พิจารณาตามความเหมาะสม และจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรเก็บไว้เป็นหลักฐาน โดยระบุรายการที่สุ่มตรวจพร้อมลงชื่อและวันเดือนปีที่ตรวจสอบ</p>
๓	<p>กระบวนการบริหารรถราชการ</p> <p>๓.๑ ไม่ได้จัดทำใบขออนุญาตใช้รถ และบันทึกการใช้รถ</p> <p>๓.๒ เลขไมล์ในบันทึกการใช้รถกับรายงานการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงไม่สัมพันธ์กัน</p> <p>๓.๓ รถราชการของหน่วยงานบางคันติดตราส่วนราชการเป็นสติ๊กเกอร์ ไม่ได้พ่นสีตราเครื่องหมายประจำของกรมสุขภาพจิต</p> <p>๓.๔ มีการจัดทำทะเบียนควบคุมการจัดซื้อน้ำมันเชื้อเพลิง แต่การบันทึกยังไม่ครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน</p>	<p>๑. กำชับให้เมื่อมีการนำรถราชการออกไปใช้ ต้องมีการบันทึกรายละเอียดในการบันทึกการใช้รถทุกครั้ง โดยบันทึกให้ครบถ้วนถูกต้องทุกช่องทาง เพื่อเป็นประโยชน์ในการตรวจสอบรายละเอียดการใช้รถยนต์ และถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้รถราชการ พ.ศ. ๒๕๒๓</p> <p>๒. กำหนดให้การใช้รถยนต์ส่วนบุคคล ผู้ต้องการใช้รถต้องระบุการขอให้ชัดเจน ครบถ้วน เช่น เวลาไป-กลับ สถานที่ไป เป็นต้น และเจ้าหน้าที่งานยานพาหนะต้องตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อเป็นการควบคุมภายในที่ดี เป็นการปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้รถราชการ พ.ศ. ๒๕๒๓ ด้วย</p> <p>๓. หน่วยงานต้องกำหนดเกณฑ์การใช้น้ำมันเชื้อเพลิงของรถแต่ละคันทุกปีงบประมาณ เพื่อให้ทราบถึงความสิ้นเปลืองของการใช้น้ำมัน หากพบว่ามีค่าแตกต่างจากเกณฑ์ที่กำหนดไว้มาก ต้องทำการวิเคราะห์หาสาเหตุและทำการแก้ไขต่อไป</p> <p>๔. กำชับติดตามให้รถส่วนกลางทุกคันต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้รถราชการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งกำหนดให้รถส่วนกลางทุกคันมีตราเครื่องหมายประจำส่วนราชการ และเป็นไปตามหนังสือกรมสุขภาพจิต ที่ สธ ๐๘๔๐/ว๔๙๗๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘ เรื่องวิธีปฏิบัติติดตามส่วนราชการสำหรับรถยนต์ส่วนกลาง</p> <p>๕. หน่วยงานต้องจัดทำประวัติซ่อมบำรุงของรถแต่ละคัน และบันทึกให้เป็นปัจจุบัน เพื่อถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้รถราชการ พ.ศ. ๒๕๒๓</p>

ที่	รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงการทุจริต	มาตรการป้องกันการทุจริต
		<p>๖. ผู้บริหารของหน่วยงาน เน้นย้ำความสำคัญของการควบคุมภายใน การควบคุมความเสี่ยง การปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยสร้างแรงจูงใจสำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่ และบทลงโทษสำหรับผู้ละเลยการปฏิบัติหน้าที่</p> <p>๗. มีระบบการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การป้องกันการทุจริตด้วยการควบคุมภายใน</p> <p>๘. ถือปฏิบัติตามระเบียบกรมสุขภาพจิต ว่าด้วยการใช้รถยนต์ราชการส่วนกลางในงานสวัสดิการสำหรับหน่วยงานที่ตั้งอยู่ภายในกรมสุขภาพจิต พ.ศ.๒๕๖๓</p> <p>๙. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ช่องทางการร้องเรียน</p>